

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството

I. Причини за предлаганите промени

Предложеният законопроект за изменение и допълнение на Закона за счетоводството е изготвен във връзка със:

1. Задължение за транспониране в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2021/2101 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2021г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС по отношение на оповестяването на информация за данъка върху доходите от страна на някои предприятия и клонове.

Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за счетоводството предлага въвеждането в българското законодателство на Директивата (ЕС) 2021/2101. Разпоредбите на директивата следва да бъдат въведени в националното законодателство в срок до 22 юни 2023 година. По този начин ще бъде синхронизирана нормативна уредба в България с разпоредбите на Директива 2021/2101/ЕС за публично докладване по държави с цел повишаване на корпоративната прозрачност и отговорност на мултинационалните предприятия, осъществяващи дейност в страната, и ще се осигури възможност за осъществяване на обществен контрол.

Директивата допълва настоящите задължения за финансово отчитане на предприятията по силата на Директива 2013/34/ЕС (Счетоводната директива) като въвежда изискване за оповестяване на информация за данъка върху доходите, платени от мултинационални предприятия, осъществяващи дейност в ЕС и поражда задължение за държавите членки за транспонирането ѝ.

Директивата въвежда изцяло нови изисквания към мултинационалните групи с консолидирани приходи над 750 млн. евро и самостоятелни предприятия, чийто приходи надвишават 750 млн. евро на база индивидуален годишен финансов отчет, осъществяващи дейност в ЕС, да изготвят и публикуват информация по държави за платения от тях подоходен/корпоративен данък. Целта е да се осигури прозрачност и справедливост по отношение на дейностите на мултинационалните предприятия в ЕС, както и насърчаване на тяхната корпоративна отговорност и прозрачност. В случай че групата осъществява дейност в ЕС само чрез дъщерни предприятия и клонове, те следва да публикуват и предоставят на разположение декларацията на крайното предприятие майка, а ако такава не е на разположение, да изготвят и публикуват декларация, съдържаща цялата информация, с която разполагат. Предвидена е възможност декларацията да бъде публикувана на едно място в ЕС, като се осигури безплатен достъп за всички заинтересовани лица в Съюза.

2. Изменение в размерите на санкциите и глобите по глава девета „Административнонаказателни разпоредби“ от Закона за счетоводството, в съответствие с препоръките на ОИСР.

Законопроектът предлага актуализация на санкциите във връзка с дадената препоръка от ОИСР в доклада по фаза 4 по прилагане на Конвенцията за борба с подкупването на чужди длъжностни лица в международните търговски сделки и свързаните с нея инструменти, с цел

засилване на административнонаказателната отговорност, за постигане на ефективност, пропорционалност и възпиращ ефект на наказанията за фалшиво счетоводство, както за ръководителите на предприятията, така и за предприятието като юридическо лице.

II. Цели на проекта

Цел 1 „Насърчаване на корпоративната отговорност и прозрачност и плащането на данъци в държавата, в която са реализирани печалбите, като в същото време се осигури възможност за упражняване на обществен контрол върху дейността на мултинационални групи с консолидирани приходи над 1 500 000 000 лв. и самостоятелни предприятия, чиито приходи на база индивидуален финансов отчет са над 1 500 000 000 лв., осъществяващи дейност в страната, по отношение на спазването на данъчното законодателство и въздействието, което спазването на данъчното законодателство има върху реалната икономика“

Основна цел на законопроекта е, чрез вменияване на задължение за оповестяване на информация за приходния/корпоративния данък, да се осигури възможност за осъществяване на обществен контрол и да се насърчи корпоративната прозрачност и отговорност от страна на мултинационалните предприятия, осъществяващи дейност в ЕС. Създаването на възможност за такъв вид контрол е необходимо, за да се насърчи по-добре информиран обществен дебат относно степента, в която някои мултинационални предприятия спазват данъчното законодателство в ЕС, и въздействието, което спазването на данъчното законодателство оказва върху реалната икономика.

Прозрачността е от съществено значение за доброто функциониране на вътрешния пазар и определянето на общи правила за прозрачност по отношение на приходния/корпоративния данък ще послужи за общия икономически интерес чрез определяне на равностойни гаранции за защита на инвеститорите, кредиторите и всички заинтересовани лица, както и за възстановяване на общественото доверие на гражданите в справедливостта на националните данъчни системи.

Във връзка с гореизложеното и в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2012/2101 със законопроекта за изменение и допълнение на Закона за счетоводството се въвеждат изцяло нови изисквания към мултинационалните групи с консолидирани приходи над 1 500 000 000 лева и самостоятелни предприятия, чиито приходи надвишават 1 500 000 000 лева на база индивидуален годишен финансов отчет, осъществяващи дейност в страната, да изготвят и публикуват информация по държави за платения от тях приходен/корпоративен данък. В случай че групата осъществява дейност само чрез дъщерни предприятия и клонове, те следва да публикуват и предоставят на разположение декларацията на крайното предприятие майка, а ако такава не е на разположение, да изготвят и публикуват декларация, съдържаща цялата информация, с която разполагат.

Оповестяването ще се прилага от 1 януари 2025 г. за годишните финансови отчети за 2024 г.

Цел 2 „Въвеждане на адекватни наказания за фалшиво счетоводство с цел подкупване на чужди длъжностни лица или за укриване на такъв подкуп “

Целта на предложената промяна е да се приведат действащите наказания и нарушения, свързани с фалшивото счетоводство в съответствие с препоръките, дадени в доклада по фаза 4 на Работна група към ОИСР, според които наказанията изглеждат все още много ниски, за

да бъдат ефективни в борбата с корупцията. Предвижда се с новите увеличени глоби и имуществени санкции (от 5 000 до 15 000 лв. за физическото лице, а на предприятието - от 10 000 до 20 000 лв.) да се постигне ефективност, пропорционалност и възпиращ ефект на наказанията за фалшиво счетоводство както за ръководителите на предприятията, така и за предприятието като юридическо лице.

III. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

От въвеждането на предлаганите изменения в Закона за счетоводството не се очакват допълнителни разходи, както за бюджета, така и за предприятията.

IV. Очаквани резултати

С приемане на предлаганите промени ще се осигури:

– Въвеждане на разпоредбите на Директива (ЕС) 2021/2101 в националното законодателство което ще допринесе за постигане на по-голямата прозрачност в спазването на данъчното законодателство от страна на мултинационалните компании и осъществяване на обществен контрол. Гражданското общество ще става по-ангажирано, работниците и служителите – по-добре осведомени, а инвеститорите – по-малко склонни да избягват облагане с данъци и прехвърляне на печалби. Предприятията ще се възползват от по-добрите отношения със заинтересованите страни, което ще доведе до по-голяма стабилност, по-лесен достъп до финансиране поради по-ясния рисков профил и по-добрата репутация;

– Адекватни наказания за борбата с корупцията, които да имат пропорционален, ефективен и възпиращ ефект.

Не се очаква законопроекта да доведе до финансово въздействие върху задължените икономически и други субекти.

V. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Законопроектът е изготвен във връзка със задължението на Република България за транспониране на Директива 2021/2101/ЕС, чрез която за пръв път се въвежда задължение за мултинационалните групи предприятия публично да оповестяват, в специална декларация, информация за платения от тях подоходен/корпоративен данък в различните държави и юрисдикции, както и друга свързана с това информация. За пръв път мултинационални предприятия, независимо дали централното им управление е в ЕС или извън него, ще бъдат подчинени на тези изисквания с цел осигуряване на прозрачност и възможност за упражняване на обществен контрол относно степента на спазване на данъчното законодателство.

VI. Информация за проведени обществени консултации

При изготвянето на предложението за директива са проведени предварителни консултации с всички заинтересовани страни и резултатите са включени в оценката на въздействие, приложена към първоначалното предложение на директивата. От страна на дружествата са изразени притеснения по отношение на рисковете, свързани с едностранното оповестяване на чувствителна информация, която може да окаже влияние върху конкурентоспособността. В тази връзка, при изготвяне на директивата, законодателите

въведоха предпазна клауза, която позволява определени части от изискуемата информация да не се оповестява за определен период от време като се обяснят причините за това.

През 2021 г. бе проведена четвъртата фаза на наблюдение по прилагане на Конвенцията от Работната група на ОИСР (стартирала през 2016 г.) Фаза 4 разглежда конкретните предизвикателства и положителните постижения на оценяваната страна, като също така дава препоръки, като включва и нерешени проблеми от предишни доклади.

Проектът на Закона за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, заедно с мотивите, частичната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията” в администрацията на Министерския съвет са публикувани за обществено обсъждане на интернет страницата на Министерство на финансите, както и на Портала за обществени консултации, съгласно чл. 26 от Закона за нормативните актове и в определения срок.